

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Β΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Οι Σεληνίτες

Τίτλος:

«Οι Σεληνίτες»

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΛΑΛΙΩΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Οι Σεληνίτες

Δημιουργός

Ευσταθία Λαλιώτου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Δεκέμβριος 2012

Διδακτική/Θεματική Ενότητα

Ενότητα 4^η: Οι Σεληνίτες [Λουκιανός, «Αληθής Ιστορία», 1. 23-26 (διασκευή)]

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

—

Χρονική διάρκεια

10 – 12 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα διδασκαλίας.

II. Εικονικός χώρος: διαδίκτυο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση του σεναρίου απαιτείται:

I. Σε επίπεδο υλικοτεχνικής υποδομής:

α) Η ύπαρξη διαδραστικού πίνακα στην αίθουσα διδασκαλίας ή, εναλλακτικά, προβολικό μηχάνημα που να συνδέεται με φορητό υπολογιστή.

β) Ύπαρξη εργαστηρίου πληροφορικής με πρόσβαση στο διαδίκτυο ή, εναλλακτικά, η χρήση τεσσάρων τουλάχιστον φορητών υπολογιστών συνδεδεμένων με το διαδίκτυο στην αίθουσα διδασκαλίας.

II. Σε επίπεδο μαθητικών δεξιοτήτων:

α) Οι μαθητές πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση λογισμικών κειμενογράφου (Word) και την πλοήγηση στο διαδίκτυο. Επιθυμητή είναι και η εξοικείωση με το λογισμικό παρουσιάσεων (PowerPoint) και υπολογιστικών φύλλων (Excel).

β) Οι μαθητές πρέπει να είναι μυημένοι στην ομαδική εργασία αλλά και στη σημασία και στη δημιουργία πολυτροπικού κειμένου. Σε αντίθετη περίπτωση, ο διδάσκων φροντίζει, πριν από την εφαρμογή του σεναρίου, να εξασφαλίσει αυτές τις προϋποθέσεις και να ασκήσει στοιχειωδώς τους μαθητές του.

III. Σε επίπεδο οργάνωσης τάξης:

α) Ο εκ των προτέρων χωρισμός των μαθητών σε ομάδες. Βασικό κριτήριο συγκρότησης των ομάδων είναι σε κάθε ομάδα να υπάρχει ένας τουλάχιστον μαθητής που να χειρίζεται επαρκώς Η/Υ, δηλαδή να πληκτρολογεί με σχετική ευκολία και να γνωρίζει να πλοηγείται στο διαδίκτυο.

β) Ο διδάσκων, αν το κρίνει απαραίτητο, μπορεί να ορίσει ρόλους για κάθε μέλος των ομάδων, για να διευκολύνει τη συνεργασία των μαθητών: π.χ. χειριστής Η/Υ, συντονιστής, αναγνώστης, γραμματέας, διαμεσολαβητής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, αναζητούν συγκεκριμένα μορφολογικά στοιχεία του κειμένου, συμπληρώνοντας έναν αντίστοιχο πίνακα, ώστε να οδηγηθούν στην εξαγωγή συμπερασμάτων για τα βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ένα περιγραφικό κείμενο. Τα συμπεράσματά τους τα καταγράφουν σε σχετικό κείμενο. Στη συνέχεια καλούνται να δοκιμάσουν τη δική τους περιγραφική ικανότητα δημιουργώντας ένα πολυτροπικό κείμενο στο οποίο ένας «Σεληνίτης» περιγράφει έναν «γήινο». Κατόπιν, αξιοποιώντας ένα ακόμη απόσπασμα από την «Αληθή Ιστορία», τους «Φελλόποδες» που διδάχθηκαν στην Α΄ Γυμνασίου (Ενότητα 4^η: Ένα ταξίδι επιστημονικής φαντασίας), προσπαθούν να προβούν σε σύγκριση των δύο κειμενικών ειδών, της περιγραφής και της αφήγησης, και να αξιοποιήσουν τα δομικά στοιχεία της αφήγησης, συνθέτοντας το δικό τους αφηγηματικό κείμενο με το οποίο συνεχίζουν το απόσπασμα των Σεληνιτών.

Σε μια προσπάθεια να συνδέσουμε το παρελθόν με το παρόν και να δούμε αν περιπέτειες, εξωγήινα όντα και φανταστικά ταξίδια εξακολουθούν να γοητεύουν και τον σύγχρονο άνθρωπο, καλούμε τους μαθητές να πραγματοποιήσουν μικρή έρευνα μεταξύ των συμμαθητών τους και μια ηλεκτρονική περιήγηση σε εκδοτικούς οίκους. Στόχος είναι να δημιουργήσουν ένα πολυτροπικό κείμενο όπου θα περιγράφουν τους «σημερινούς» Σεληνίτες, όπως θα επέλεγαν να τους αναπαραστήσουν οι ίδιοι, αιτιολογώντας την επιλογή τους, αλλά και να διερευνήσουν ποια θέση έχει η φαντασία στα έργα της σύγχρονης παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας.

Η ενασχόλησή τους με το έργο του Λουκιανού ολοκληρώνεται όταν τους ζητάμε να φιλοτεχνήσουν το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο μιας νέας έκδοσης της

«Αληθούς Ιστορίας» και να γράψουν το προλογικό σημείωμα του δημιουργού, εργασία η οποία θα τους επιτρέψει να αξιοποιήσουν όσα αποκόμισαν από την ενασχόλησή τους με τις δραστηριότητες που προηγήθηκαν.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η παραδοσιακή διδασκαλία του κειμένου κάθε ενότητας στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, λόγω της αποσπασματικότητάς του αλλά και της πίεσης του χρόνου για την κάλυψη της ύλης, συνήθως στηρίζεται στην καθοδήγηση του δασκάλου. Οι μαθητές περιορίζονται στο να διαβάσουν το εισαγωγικό σημείωμα και να απαντήσουν στις ερωτήσεις που ακολουθούν. Συνήθως δεν υπάρχει σύνδεση του νοήματος με τη σημερινή πραγματικότητα και την καθημερινότητα του μαθητή. Ο μαθητής εμπλέκεται ελάχιστα στη διαδικασία και είναι σχεδόν πάντοτε παθητικός δέκτης. Η αρχαία ελληνική γλώσσα ταυτίζεται με κάτι παλιό, ξένο, αδιάφορο και άχρηστο.

Στόχος, λοιπόν, είναι ένα είδος διδασκαλίας που υπολογίζει περισσότερο στην ερευνητική περιέργεια των μαθητών, στην αξιοποίηση δικών τους εμπειριών και λιγότερο στην καθοδήγηση του διδάσκοντος.

Η παιδαγωγική θεωρία στην οποία εντάσσεται η πρόταση διδασκαλίας είναι αυτή της καθοδηγούμενης ανακάλυψης του Bruner, σε συνδυασμό με τη θεωρία του Vygotsky περί μάθησης μέσω οικοδόμησης της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές. Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, καλούνται να προβληματιστούν για την αξία και την επικαιρότητα του έργου μέσω της ενασχόλησής τους με δραστηριότητες οι οποίες τους ασκούν στη συλλογή, τη συγκριτική θεώρηση και την κριτική αποτίμηση πληροφοριών. Στο έργο τους βοηθούνται από τη διακριτική υποστήριξη του διδάσκοντος, ο ρόλος του οποίου είναι *συνεργατικός* και *καθοδηγητικός* (Vygotsky), αλλά και από τα Φύλλα Εργασίας, ώστε να κατανοήσουν τις εργασίες με τις οποίες θα ασχοληθούν. Εφαρμόζονται οι παιδαγωγικές αρχές της *βιωματικότητας*, της *συνεργατικής μάθησης* και της *αυτενέργειας*. Οι μαθητές διαμορφώνουν την ταυτότητά

τους αναπτύσσοντας την κρίση τους και την ενεργό συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία. Αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και «ανακαλύπτουν» μόνοι τους τη γνώση, παράγοντας λόγο προφορικό και γραπτό, προσεγγίζοντας και δημιουργώντας *πολυτροπικά κείμενα* (Cope & Kalantzis, 2000/ Kress & van Leeuwen, 2001).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να αντιληφθούν πώς μπορούν να «συνομιλούν» διαφορετικές εποχές μέσα από έργα διαφορετικών μορφών τέχνης (λογοτεχνία, κινηματογράφος).
- Να προβληματίζονται για τους τρόπους με τους οποίους ένα έργο της αρχαίας ελληνικής γραμματείας μπορεί να εμπνεύσει μεταγενέστερους δημιουργούς.
- Να προβληματιστούν σχετικά με την ανάγκη του ανθρώπου να εξερευνήσει το άγνωστο.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να εντοπίζουν τα βασικά μορφοσυντακτικά στοιχεία της περιγραφής ως κειμενικού είδους.
- Να αξιοποιούν στοιχεία των κειμένων που μελετούν για τη συνεργατική παραγωγή δικών τους κειμένων.
- Να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να εμπλέκονται σε διαδικασίες αναζήτησης πληροφοριών, σύγκρισης, κριτικής επεξεργασίας, αξιολόγησης, παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου.
- Να συγκρίνουν κειμενικά είδη (περιγραφή, αφήγηση).

- Να αποκτήσουν δεξιότητες συνεργασίας, λειτουργώντας στο πλαίσιο μιας ομάδας και συνεισφέροντας σε ένα κοινό αποτέλεσμα.
- Να εκτεθούν σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης, να οδηγηθούν στην οικοδόμηση της νέας γνώσης μέσω της διαδικασίας *επίλυσης προβλήματος*.

Διδακτικές πρακτικές

Με τις διδακτικές πρακτικές του συγκεκριμένου σεναρίου επιδιώκεται οι μαθητές να:

- Ασκηθούν στην κριτική αξιοποίηση ψηφιακών πηγών και περιβαλλόντων.
- Αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας, καθώς λειτουργούν στο πλαίσιο ομάδων, αναλαμβάνουν ρόλους και επιτελούν συγκεκριμένες εργασίες.
- Καλλιεργήσουν δεξιότητες προφορικής παρουσίασης και υποστήριξης των εργασιών τους.
- Εκτεθούν σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης.
- Προβληματίζονται για τους λόγους για τους οποίους έργα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας ενέπνευσαν δημιουργούς μεταγενέστερων εποχών, συμβάλλοντας στη δυνατότητα «συνομιλίας» διαφορετικών εποχών μέσα από έργα διαφορετικών μορφών τέχνης (λογοτεχνικά, κινηματογραφικά).

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Ενημερώνουμε τους μαθητές ότι το κείμενο με το οποίο θα ασχοληθούμε είναι του Λουκιανού. Αξιοποιούμε όσα θυμούνται τόσο για τον ίδιο όσο και για το έργο του «Αληθής Ιστορία». Αναφέρουμε ότι το απόσπασμα στο σχολικό τους βιβλίο έχει τον τίτλο «Σεληνίτες» και τους ζητούμε να μας πουν πώς φαντάζονται ότι θα περιγράψει ο Λουκιανός τους Σεληνίτες.

Στη συνέχεια, ο καθηγητής διαβάζει το κείμενο με τους μαθητές είτε να ακούν μόνο είτε να βλέπουν το κείμενο, το οποίο είναι αποθηκευμένο στον φάκελο «Σεληνίτες» στην *Επιφάνεια εργασίας*.

Κινούμενοι στο πλαίσιο της καθοδηγούμενης ανακάλυψης της γνώσης και της οικοδόμησής της από τους ίδιους τους μαθητές, οι οποίοι λειτουργούν σε ομάδες, τους εμπλέκουμε από την αρχή σε δραστηριότητες που λαμβάνουν υπόψη τους ίδιους, αξιοποιούν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους. Αυτές οι δραστηριότητες στηρίζονται λιγότερο στην καθοδήγηση του διδάσκοντος και ίσως τους βοηθήσουν να νοηματοδοτήσουν οι ίδιοι ένα κείμενο της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και να ανακαλύψουν θέματα που εξακολουθούν να γοητεύουν ακόμη τον άνθρωπο (εξερεύνηση του αγνώστου, εξωγήινα όντα, περιπέτεια, άγνωστο...)

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το συγκεκριμένο κείμενο εντάσσεται στη σχολική ύλη. Στη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση γίνεται επέκταση της διδασκαλίας (η επιρροή του Λουκιανού στους μεταγενέστερους, λογοτεχνία, κινηματογράφος με θεματολογία σχετική με τα εξωγήινα όντα) και αφιερώνονται επιπλέον διδακτικές ώρες σε σχέση με τα προβλεπόμενα από το [Πρόγραμμα Σπουδών](#).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές στο παρόν σενάριο χρησιμοποιούν ΤΠΕ για να εντοπίσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται, για να συντάξουν συνεργατικά το κείμενό τους (μονοτροπικό ή πολυτροπικό) αλλά και για να το παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους. Αναπτύσσουν, συνεπώς, δεξιότητες χειρισμού του ηλεκτρονικού υπολογιστή και αναζήτησης και αξιολόγησης πληροφοριών από διαδικτυακές πηγές.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 4^η: [Ένα ταξίδι επιστημονικής φαντασίας](#)

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 4^η: [Οι Σεληνίτες](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ): [«Μικρός Αναγνώστης»](#) [Ιστοχώρος παρουσίασης παιδικών βιβλίων].

[Εκδόσεις «Μεταίχμιο»: Λογοτεχνία για παιδιά](#) [Ιστοχώρος παρουσίασης παιδικών βιβλίων].

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια].

[Google Images](#) [Υπηρεσία αναζήτησης εικόνων στο διαδίκτυο].

[I-Read. I-Teen: Επιστημονική Φαντασία](#) [Ιστοχώρος παρουσίασης βιβλίων για εφήβους των εκδόσεων «Πατάκη»].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]: [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Έχει προηγηθεί η ανάγνωση του εισαγωγικού σημειώματος, η γλωσσική εξομάλυνση του κειμένου και η νοηματική του απόδοση.

Α΄ Φάση

2 διδακτικές ώρες στο σχολικό εργαστήριο υπολογιστών

Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες των τεσσάρων έως πέντε ατόμων, ασχολούνται με το [1ο Φύλλο Εργασίας](#), το οποίο είναι κοινό για όλες τις ομάδες. Η σύνθεση των ομάδων μπορεί να γίνει ύστερα από επιλογή των ίδιων των μαθητών, με τη διακριτική παρέμβαση του διδάσκοντος, προκειμένου να διασφαλίσει ότι σε κάθε ομάδα υπάρχει ένας τουλάχιστον μαθητής εξοικειωμένος αρκετά με τους υπολογιστές. Αν κάποια ομάδα αποδειχθεί δυσλειτουργική, ο διδάσκων μπορεί να προβεί σε νέα σύνθεση.

Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της έναν υπολογιστή και σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (σε συγκεκριμένο φάκελο) τα Φύλλα Εργασίας. Στο 1ο Φύλλο

Εργασίας καλούνται μέσω της ενασχόλησής τους με το κείμενο να εντοπίσουν τα στοιχεία εκείνα που είναι βασικά για το κειμενικό είδος της περιγραφής και τα οποία θα παρουσιάσουν σε δικό τους σύντομο κείμενο. Σε μια προσπάθεια να αξιοποιήσουν τη νέα γνώση, τους ζητείται η περιγραφή ενός «γήινου» από έναν Σεληνίτη. Αποθηκεύουν το αρχείο τους στον φάκελο «Σεληνίτες».

Β΄ Φάση

1-2 (το πολύ) διδακτικές ώρες στη σχολική αίθουσα

Ακολουθεί η παρουσίαση των εργασιών στη σχολική αίθουσα μέσω Η/Υ (στον οποίο θα έχω αποθηκεύσει τις εργασίες τους) και βιντεοπροβολέα. Η κάθε ομάδα μετά την παρουσίασή της αξιολογεί η ίδια την εργασία της, αναφερόμενη και σε τυχόν δυσκολίες που παρουσιάστηκαν και πώς τις αντιμετώπισε και, στη συνέχεια, την εργασία αξιολογούν τα μέλη των άλλων ομάδων. Το γεγονός ότι το 1ο Φύλλο Εργασίας είναι κοινό για όλες τις ομάδες θα τους επιτρέψει να προβούν σε προσεκτικές και αιτιολογημένες κρίσεις.

Γ΄ Φάση

2 διδακτικές ώρες στο σχολικό εργαστήριο

Οι μαθητές εργάζονται και πάλι στο πλαίσιο των ομάδων τους και ασχολούνται με το [2ο Φύλλο Εργασίας](#) (κοινό). Με τις δραστηριότητες αυτού του φύλλου θα οδηγηθούν στο κειμενικό είδος της αφήγησης (κείμενο για τους «Φελλόποδες» από την Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου, Ενότητα 4^η: [Ένα ταξίδι επιστημονικής φαντασίας](#)), στα δομικά του στοιχεία, στη σύγκριση των κειμενικών ειδών της περιγραφής (1ο Φύλλο Εργασίας). Καταλήγουν στη συνεργατική παραγωγή γραπτού λόγου με τη δημιουργία ενός αφηγηματικού κειμένου με το οποίο θα συνεχίζουν το απόσπασμα του σχολικού τους βιβλίου για τους Σεληνίτες.

Δ΄ Φάση

1 διδακτική ώρα τουλάχιστον στη σχολική αίθουσα

Ακολουθεί η παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια, η αυτοαξιολόγηση και η ετεροαξιολόγηση των εργασιών. Σκοπός τώρα είναι με γόνιμη συζήτηση και αναπτύσσοντας κριτική σκέψη και λόγο με επιχειρήματα οι μαθητές να αξιολογήσουν τόσο τη δική τους όσο και την εργασία των άλλων ομάδων.

Εναλλακτικά, οι μαθητές μπορούν να δουλέψουν τα δύο πρώτα Φύλλα Εργασίας και να ακολουθήσει η παρουσίαση των αντίστοιχων εργασιών (θα απαιτηθούν μάλλον δύο διδακτικές ώρες), ώστε να γίνει εμφανέστερη και η σύγκριση των δύο κειμενικών ειδών. Δηλαδή, η Β΄ Φάση μπορεί να συνενωθεί με τη Δ΄.

Ε΄ Φάση

1 διδακτική ώρα τουλάχιστον στο σχολικό εργαστήριο

Σε αυτήν τη φάση μπορούμε να αφήσουμε τους μαθητές να επιλέξουν με ποιο Φύλλο Εργασίας θέλουν να ασχοληθούν, το 3ο ή το 4ο, αρκεί να εξασφαλίσουμε ότι τουλάχιστον μία με δύο ομάδες θα έχουν επιλέξει το καθένα από τα δύο.

Με το [3ο Φύλλο Εργασίας](#) ζητείται η δημιουργία ενός πολυτροπικού κειμένου, όπου οι μαθητές θα αξιοποιούν το κειμενικό είδος της περιγραφής και δικές τους γνώσεις και εμπειρίες από λογοτεχνικά έργα που έχουν διαβάσει και από κινηματογραφικά που έχουν δει, προκειμένου να αναπαραστήσουν τους «σημερινούς» Σεληνίτες, αιτιολογώντας την επιλογή τους.

Με το [4ο Φύλλο Εργασίας](#) οι μαθητές, λειτουργώντας ως ερευνητές, διεξάγουν μια μικρή έρευνα μεταξύ των συμμαθητών τους, με ένα ερωτηματολόγιο που συντάσσουν οι ίδιοι, προσπαθώντας να καταγράψουν τα βιβλία και τις ταινίες επιστημονικής φαντασίας που έχουν διαβάσει ή δει, καθώς και τους λόγους για τους οποίους προτιμούν αυτά τα έργα. Εάν μπορούν, αξιοποιούν το Excel για την επεξεργασία των ευρημάτων τους, τα οποία και παρουσιάζουν στους συμμαθητές τους χρησιμοποιώντας λογισμικό παρουσιάσεων.

Τους ζητείται, επίσης, να επισκεφθούν τις ιστοσελίδες εκδοτικών οίκων, προκειμένου να δουν τίτλους σύγχρονων λογοτεχνικών έργων για παιδιά και εφήβους

και να καταγράψουν σε ποιο βαθμό κυριαρχούν έργα φαντασίας. Παρουσιάζουν την εργασία τους χρησιμοποιώντας λογισμικό παρουσιάσεων.

Στ' Φάση

1 διδακτική ώρα στη σχολική αίθουσα

Ακολουθεί η παρουσίαση των εργασιών στην ολομέλεια, η αυτοαξιολόγηση και η ετεροαξιολόγησή τους.

Ζ' Φάση

2 διδακτικές ώρες τουλάχιστον στο σχολικό εργαστήριο

Σε αυτήν τη φάση ολοκληρώνεται η ενασχόληση των μαθητών με το έργο του Λουκιανού με [μια δραστηριότητα κοινή](#) για όλες τις ομάδες, μέσω της οποίας θα αποτυπώνονται όσα αποκόμισαν οι μαθητές κατά την υλοποίηση του συγκεκριμένου σεναρίου. Οι μαθητές καλούνται, σε μια νέα έκδοση της «Αληθούς Ιστορίας» να φιλοτεγήσουν το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο του έργου με τρόπο που να προσελκύει τους σύγχρονους αναγνώστες, αλλά και να γράψουν το προλογικό σημείωμα που εκτιμούν ότι θα έγραφε ο Λουκιανός.

Η' Φάση

1 διδακτική ώρα στη σχολική αίθουσα

Στην τελευταία αυτή φάση παρουσιάζονται οι εργασίες των μαθητών και ακολουθεί η αυτοαξιολόγηση και η ετεροαξιολόγηση.

Αν υπάρχει χρόνος, τους προτρέπω να μιλήσουν για τον συγκεκριμένο τρόπο δουλειάς, τι θεωρούν ότι τους προσφέρει, τι διαφορετικό θα είχαν να προτείνουν και τι τελικά αποκόμισαν από αυτήν την εμπειρία.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α' Φάση

Φύλλο Εργασίας 1 (κοινό για όλες τις ομάδες): Τα μυστικά της περιγραφής

- Ανοίγετε το αρχείο με το όνομα «Σεληνίτες» που είναι αποθηκευμένο στην επιφάνεια εργασίας. Διαβάζετε προσεκτικά το κείμενο.
- Στη συνέχεια, συμβουλευέστε [τα γλωσσικά σχόλια](#). Υπογραμμίζετε τα σημεία του κειμένου στα οποία αναγνωρίζετε την περιγραφή. Προσπαθήστε να εντοπίσετε τα βασικότερα μορφοσυντακτικά στοιχεία που σας ζητούνται στον πίνακα που ακολουθεί.
- Συμπληρώνετε τον πίνακα χρησιμοποιώντας τις εντολές *Αντιγραφή* και *Επικόλληση*.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ρήματα (χρόνος / πρόσωπο / φωνή)	Επίθετα Απλά/σύνθετα	Επιρρήματα	Σχήματα λόγου

- Αξιολογώντας τα στοιχεία που συγκεντρώσατε, εκτιμάτε ότι ο συγγραφέας κατάφερε να περιγράψει με σαφήνεια και παραστατικότητα τους Σεληνίτες;
- Αποστολή σας είναι να αξιοποιήσετε τα στοιχεία που συγκεντρώσατε και:
  - α. Να συντάξετε ένα μικρό κείμενο στη νέα ελληνική γλώσσα με τίτλο «Τα μυστικά της περιγραφής».
  - β. Υποθέτουμε ότι στο έργο του Λουκιανού υπάρχει ένα απόσπασμα στο οποίο κάποιος Σεληνίτης περιγράφει έναν γήινο, τον οποίο αντικρίζει για πρώτη φορά. Δοκιμάστε τη δική σας περιγραφική ικανότητα στη νέα ελληνική γλώσσα, γράφοντας αυτό το απόσπασμα, όπου θα αξιοποιήσετε τα μυστικά της περιγραφής.
- Αποθηκεύετε το αρχείο σας.

Γ' Φάση

Φύλλο Εργασίας 2 (κοινό για όλες τις ομάδες): Αφήγηση

- Διαβάζετε το [απόσπασμα](#) για τους Φελλόποδες από την «Αληθή Ιστορία», το οποίο μελετήσατε στην Α' Γυμνασίου.
- Συμπληρώνετε τον παρακάτω πίνακα χρησιμοποιώντας τις εντολές *Αντιγραφή* και *Επικόλληση*, όπου χρειάζεται.

Ρήματα (χρόνος / πρόσωπο)	Τι δηλώνουν τα ρήματα: δράση, εξέλιξη ή σκέψεις, συναισθήματα;	Συνδεδετικές λέξεις ή φράσεις που δείχνουν τη χρονική σειρά των γεγονότων	Θέση Λουκιανού: υποκειμενική / αντικειμενική

- Εφόσον τα γεγονότα έχουν συμβεί στο παρελθόν, σε ποιους χρόνους θα περιμένατε να βρείτε τα ρήματα του αποσπάσματος; Γιατί ο Λουκιανός κάνει διαφορετικές επιλογές; Τι χαρίζει στο κείμενό του η επιλογή αυτού του χρόνου;
- Ποια βασική διαφορά εντοπίζετε ανάμεσα στα δύο κείμενα, στους Σεληνίτες και τους Φελλόποδες, η οποία υποστηρίζεται και από τα διαφορετικά δομικά στοιχεία που εντοπίσατε σε κάθε κείμενο; Σε ποιο κειμενικό είδος ανήκουν οι Φελλόποδες;
- Να γράψετε ένα κείμενο του ίδιου κειμενικού είδους με τους Φελλόποδες, για να συνεχίσετε το απόσπασμα του βιβλίου με τους Σεληνίτες. Ενεργοποιήστε τη φαντασία σας, συνεργαστείτε για την παραγωγή του κειμένου.
- Αποθηκεύστε το αρχείο σας.

Ε' Φάση

Φύλλο Εργασίας 3:

Από τους Σεληνίτες του Λουκιανού στους σημερινούς Σεληνίτες

- Αποστολή σας είναι να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο, όπου θα περιγράφετε τους Σεληνίτες έτσι όπως θα τους αναπαριστούσατε εσείς σήμερα.
- Μπορείτε να εργαστείτε ως εξής:
  - Συζητήστε στο πλαίσιο της ομάδας σας κινηματογραφικές ταινίες που έχετε δει με πρωταγωνιστές εξωγήινα όντα. Καταγράψτε τους τίτλους των ταινιών στον πίνακα που ακολουθεί.
  - Επιλέξτε δύο με τρία εξωγήινα όντα και με αναζήτηση στο [Google Images](http://www.google.com) μελετήστε τη μορφή τους. Θα τα χαρακτηρίζατε φιλικά ή εχθρικά; Ποια χαρακτηριστικά τους τα καθιστούν φιλικά ή εχθρικά;
  - Ποια ανάγκη του ανθρώπου νομίζετε ότι προβάλλεται μέσα από αυτά τα όντα;

Κινηματογραφική ταινία	Εξωγήινο όν	Χαρακτηριστικά	Φιλικά ή εχθρικά	Ανάγκη ανθρώπου

- Ποια από τα στοιχεία του πίνακα που συμπληρώσατε θα αξιοποιούσατε για τη δική σας περιγραφή των σημερινών Σεληνιτών; Αιτιολογήστε την επιλογή σας.
- Αποθηκεύστε το αρχείο σας.

Φύλλο Εργασίας 4:

Από τον Λουκιανό στη σύγχρονη επιστημονική φαντασία

- Γνωστό λογοτεχνικό περιοδικό ετοιμάζει μια εκδήλωση αφιερωμένη στην παιδική και την εφηβική λογοτεχνία και ιδιαίτερα στα έργα επιστημονικής φαντασίας. Το περιοδικό σας προτείνει να κάνετε μια παρουσίαση, αξιοποιώντας το λογισμικό παρουσιάσεων και σας ζητάει:

1. Να διενεργήσετε μια μικρή έρευνα σε παιδιά ηλικίας 12-15 ετών, προκειμένου να συγκεντρώσετε στοιχεία σχετικά με τα βιβλία και τις ταινίες επιστημονικής φαντασίας που έχουν διαβάσει ή δει, καθώς και για τους λόγους για τους οποίους προτιμούν αυτά τα έργα.
2. Να επισκεφτείτε τις ιστοσελίδες εκδοτικών οίκων, προκειμένου να δείτε τους τίτλους σύγχρονων λογοτεχνικών έργων για παιδιά και εφήβους και να καταγράψετε σε ποιο βαθμό κυριαρχούν έργα φαντασίας.

- Μπορείτε να εργαστείτε ως εξής:

Σχετικά με το 1

- Αναζητήστε τους όρους «φαντασία» και «επιστημονική φαντασία» στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) του Μ. Τριανταφυλλίδη στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. Στο πεδίο *Επιλογές αναζήτησης* πληκτρολογείτε τον όρο «φαντασία». Μελετάτε το σχετικό υλικό. Στη συνέχεια, πληκτρολογείτε τον όρο «επιστημονική φαντασία», αφού έχετε τσεκάρει και το πεδίο *Αναζήτηση και στο σώμα των λημμάτων*. Μπορείτε, επίσης, να αναζητήσετε το λήμμα «επιστημονική φαντασία» και στη [Βικιπαίδεια](#).
- Αξιοποιώντας στοιχεία από την αναζήτησή σας (και σε επίπεδο λεξιλογίου), συνεργαστείτε για να διαμορφώσετε ένα σύντομο ερωτηματολόγιο στο Word, το οποίο θα ζητήσετε να συμπληρώσουν οι συμμαθητές σας, αφού απαντήσετε πρώτοι εσείς, ώστε να προβείτε σε όποιες διορθώσεις/τροποποιήσεις χρειαστεί.

- Επεξεργαστείτε στο Excel τα δεδομένα που θα συγκεντρώσετε και παρουσιάστε το ερωτηματολόγιο και τα ευρήματά σας αξιοποιώντας το λογισμικό παρουσίασης. Αν χρειαστεί, ζητήστε το συνδρομή του καθηγητή της Πληροφορικής.

Σχετικά με το 2

- Μπορείτε να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα με [βιβλία](#) επιστημονικής φαντασίας για εφήβους των εκδόσεων «Πατάκη», τις εκδόσεις [«Μεταίχμιος»](#) και τον ιστοχώρο [«Μικρός Αναγνώστης»](#) του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ).
- Δημιουργήστε ένα πολυτροπικό κείμενο με θέμα «Η φαντασία στη σύγχρονη λογοτεχνία για παιδιά και εφήβους», όπου θα παρουσιάζετε ενδεικτικά τίτλους λογοτεχνικών έργων για παιδιά και εφήβους, τα θέματα που συνήθως κυριαρχούν, ποια θέση καταλαμβάνουν έργα φαντασίας, ενδεικτικούς τίτλους και όποια άλλη πληροφορία ή σκέψη κρίνετε εσείς απαραίτητες.
- Αποθηκεύστε το αρχείο σας.

Ζ' Φάση

Φύλλο Εργασίας 5: Κοινό για όλες τις ομάδες

- Ένας εκδοτικός οίκος αποφασίζει να εκδώσει την «Αληθή Ιστορία» του Λουκιανού και σας προτείνει να φιλοτεχνήσετε το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο του έργου, καθώς και να συντάξετε το προλογικό σημείωμα του δημιουργού όπως πιστεύετε ότι θα το έγραφε ο Λουκιανός. Σας επισημαίνει ότι στο οπισθόφυλλο πρέπει να γράψετε και λίγα λόγια για το έργο με τέτοιο τρόπο, ώστε να προσελκύσετε το ενδιαφέρον των σύγχρονων αναγνωστών, οι οποίοι έχουν να επιλέξουν μεταξύ πάρα πολλών θεματικά συγγενών λογοτεχνικών έργων.
- Μπορείτε να εργαστείτε ως εξής:
  - Αξιοποιώντας το υλικό από τα προηγούμενα Φύλλα Εργασίας (πληροφορίες, δικά σας κείμενα, εικονιστικό υλικό...) συζητήστε στο πλαίσιο της ομάδας τι μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο του έργου. Αν το θεωρείτε απαραίτητο, αναζητήστε και επιπλέον υλικό και αιτιολογήστε την κάθε επιλογή σας.
  - Υλικό για το προλογικό σημείωμα μπορείτε να αντλήσετε από τα εισαγωγικά και ερμηνευτικά σχόλια της [4ης ενότητας](#) του σχολικού εγχειριδίου της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας της Α' Γυμνασίου και της [4ης ενότητας](#) του αντίστοιχου βιβλίου της Β' Γυμνασίου. Επίσης, πληροφορίες μπορείτε να αντλήσετε και από όσα αναφέρει ο ίδιος ο Λουκιανός: ο λόγος για τον οποίο αποφάσισε το ταξίδι αυτό ήταν «ή τῆς διανοίας περιεργία», αλλά και ένας ακόμη λόγος, «τὸ βούλεσθαι μαθεῖν τί τὸ τέλος ἐστὶν τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τίνες οἱ πέραν κατοικοῦντες ἄνθρωποι».
- Αποθηκεύσετε το αρχείο σας.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

- Αν υπάρχει χρόνος μπορεί να γίνει γλωσσική εξομάλυνση του κειμένου με την αξιοποίηση της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
- Ο διδάσκων μπορεί -στο αρχείο «Σεληνίτες» με τα Φύλλα Εργασίας- να έχει είτε βίντεο από το YouTube είτε φωτογραφικό υλικό από εφημερίδες και περιοδικά για κινηματογραφικές ταινίες με πρωταγωνιστές εξωγήινα όντα. Εναλλακτικά, μπορούμε να ζητήσουμε από τους μαθητές το φωτογραφικό υλικό.
- Επίσης, στο [3ο Φύλλο Εργασίας](#), αν υπάρχει χρόνος, το αφηγηματικό κείμενο των παιδιών με το οποίο συνεχίζουν την ιστορία των Σεληνιτών, θα μπορούσε να αποδοθεί με κόμικ.
- Μια άλλη δραστηριότητα θα μπορούσε να ζητεί από τους μαθητές να γράψουν τι θα ήθελαν να δουν οι ίδιοι μέσα από το κάτοπτρο των Σεληνιτών.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Στο [4ο Φύλλο Εργασίας](#), αν δεν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος μπορεί να επιλεγεί η μία από τις δύο δραστηριότητες.

Τέλος, η εξοικείωση τόσο του διδάσκοντος όσο και των μαθητών με την *ομαδοσυνεργατική μέθοδο* θα διασφαλίσει ότι δε θα ανακύψουν δυσκολίες που θα καθυστερήσουν την εφαρμογή του σεναρίου.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Features*. London: Routledge.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

Kress, G. & T. van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. London: Arnold.

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge MA: Harvard University Press.